

Sygn. akt IV U 987/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 lipca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Bogusław Łój

Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Dejewska vel Dej

po rozpoznaniu w dniu 16 lipca 2020 r. w Zielonej Górze

odwołania M. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 13.03.2019 r. znak (...)

przy udziale **K. C.**

o podstawę wymiaru składek

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne odwołującej M. Z. podlegającej ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek K. C. w okresie od czerwca 2015 r. wynosi 7.500 zł;

II. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz odwołującej M. Z. kwotę 180 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

III. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz zainteresowanej K. C. kwotę 180 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

sędzia Bogusław Łój

Sygn. akt IV U 987/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 13.03.2019 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia M. Z., podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek K. C., wynosi:

- za czerwiec 2015 r. – 1 750,00 zł na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, 1 510,07 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- za lipiec 2015 r. – 1 750,00 zł na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, 1 510,07 zł na ubezpieczenie zdrowotne;

- za sierpień 2015 r. – 408,33 zł na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, 5 529,88 zł na ubezpieczenie zdrowotne.

Jako podstawę prawną decyzji organ rentowy wskazał art. 83 ust. 1 pkt 3, art. 68 ust. 1 pkt 1, art. 18 ust. 3, art. 20 ust. 1 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

W uzasadnieniu organ rentowy wywodził, że w tej konkretnej sprawie przyznanie pracownikowi wynagrodzenia w kwocie znacznie przewyższającej kwotę minimalnego wynagrodzenia było podyktowane wspólnym zamiarem stron wyłącznie w celu umożliwienia M. Z. uzyskania prawa do świadczeń w razie choroby i macierzyństwa w wyższej kwocie.

Uwzględniając powyższe, organ rentowy jako podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne M. Z. ustalił kwotę minimalnego wynagrodzenia, obliczoną proporcjonalnie do dni przepracowanych w danym miesiącu kalendarzowym.

W odwołaniu od powyższej decyzji M. Z. zarzuciła:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na uznaniu, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia odwołującej się, podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek w okresie od czerwca 2015 r. do sierpnia 2015 r., powinna zostać ustalona od kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę, a zwłaszcza przejawiający się stwierdzeniami podanymi w treści zarzutu;

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na uznaniu, że zostały przedstawione materialne dowody potwierdzające fakt, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia odwołującej się, podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek w okresie od czerwca 2015 r. do sierpnia 2015 r., powinna zostać ustalona od kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę, podczas gdy organ w żaden sposób owych twierdzeń nie udowodnił;

- błąd w ustaleniach faktycznych poprzez ustalenie, że nierentowne było wypłacanie odwołującej się wynagrodzenia przez płatnika składek w kwocie 7 500,00 zł, ponieważ zarabiał sam mniej niż odwołująca się, oraz nie posiadał na to środków, podczas gdy nie jest rzeczą pracownika ustalanie, czy pracodawcę stać na wynagrodzenie oraz skąd je bierze, zaś wynagrodzenie za pracę odwołująca się miała wypłacone;

- błąd w ustaleniach faktycznych poprzez uznanie, że odwołująca się w swojej firmie nie zatrudniała żadnego pracownika, podczas gdy zatrudniała na umowę zlecenia B. J., który zajmował się obsługą klientów w jej firmie, w okresie jej współpracy z płatnikiem składek oraz w okresie późniejszym, czyli pozostawania przez nią na zwolnieniu chorobowym;

- naruszenie zasad postępowania, tj. art. 77 k.p.a. poprzez niewyczerpujące zebranie materiału dowodowego i oparcie swoich twierdzeń jedynie na domysłach organu i kreowaniu własnego stanu faktycznego sprawy.

Mając na uwadze powyższe, odwołująca się wniosła o uchylenie decyzji oraz umorzenie postępowania, ewentualnie zmianę decyzji poprzez stwierdzenie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia odwołującej się, podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek w okresie od czerwca 2015 r. do sierpnia 2015 r., powinna zostać ustalona od kwoty wskazanej w umowie o pracę, tj. 7 500,00 zł, a ponadto o zasądzenie od pozwanego na rzecz odwołującej się kosztów procesu według norm przepisanych oraz opłaty od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

W uzasadnieniu znalazło się rozwinięcie powyższych zarzutów. Odwołująca się wywodziła, że twierdzenia organu, że wynagrodzenie było zawyżone z uwagi na korzyści płynące z otrzymanych świadczeń na wypadek choroby i macierzyństwa, należy uznać z całą stanowczością za chybione.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Zainteresowana – płatnik składek K. C. wniosła jak odwołująca się oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Płatnik składek – zainteresowana K. C. wykonuje działalność gospodarczą pod firmą (...) K. C. (wcześniej: (...) K. C.), stale w N. S. i na terenie kraju, zarejestrowaną od 06.11.2014 r., której przeważającym przedmiotem jest działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych.

Okoliczności ustalone na podstawie wpisu w (...).

Odwołująca się M. Z. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych przez płatnika składek jako pracownik zatrudniony od 01.06.2015 r. w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem ustalonym w umowie o pracę w wysokości 7 500,00 zł miesięcznie.

Druk zgłoszenia odwołującej się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych został dostarczony Zakładowi 06.07.2015 r.

W imiennych raportach miesięcznych dotyczących odwołującej się w zakresie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wskazano następujące dane:

- od czerwca 2015 r. do lipca 2015 r.: 7 500,00 zł;

- w sierpniu 2015 r.: 1 500,00 zł.

Od 08.08.2015 r. nastąpił okres niezdolności ubezpieczonej do pracy w związku z ciążą.

Za okres od 08.08.2015 r. do 09.09.2015 r. zakład pracy dokonał wypłaty wynagrodzenia za czas choroby, następnie złożono wniosek o wypłatę zasiłku chorobowego od 10.09.2015 r.

Okoliczności niesporne, ustalone na podstawie akt organu rentowego.

Odwołująca się wykonuje działalność gospodarczą pod własnym nazwiskiem, stale w N. S., zarejestrowaną od 01.04.2012 r., której przeważającym przedmiotem jest działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych.

Okoliczności ustalone na podstawie wpisu w CEIDG.

Płatnik w 2015 r., uwzględniając przychody, zakup towarów, wynagrodzenie i pozostałe wydatki, miał:

- w styczniu: stratę w wysokości 8 441,12 zł;

- w lutym: stratę w wysokości 406,65 zł;

- w marcu: zysk w wysokości 3 839,12 zł;

- w kwietniu: zysk w wysokości 3 445,07 zł;

- w maju: zysk w wysokości 6 929,20 zł;

- w czerwcu: stratę w wysokości 2 096,14 zł;

- w lipcu: zysk w wysokości 6 404,56 zł;

- w sierpniu: zysk w wysokości 3 962,24 zł;

- we wrześniu: zysk w wysokości 11 720,11 zł.

Dowód: zbiorcze podsumowanie księgi przychodów i rozchodów, w aktach

organu rentowego.

Zainteresowana (zamawiający) i odwołująca się (wykonawca) zawarły umowę o dzieło z 01.04.2015 r., obejmującą pozyskiwanie kontrahentów dla firmy zainteresowanej przez ubezpieczoną na terenie kraju i zagranicy. Wykonawca używał własnego samochodu do celów służbowych. Zamawiający wydał wykonawcy komputer służbowy (laptop). Zakończenie dzieła nastąpiło 30.06.2015 r. Po wykonaniu dzieła odwołująca się otrzymała wynagrodzenie wynikające z umowy.

Dowód: umowa o dzieło z 01.04.2015 r., rachunek, w aktach organu rentowego.

Zgodnie z umową o pracę z 01.06.2015 r., odwołująca się została zatrudniona u zainteresowanej na czas nieokreślony na stanowisku przedstawiciela handlowego, specjalisty ds. sprzedaży, w pełnym wymiarze czasu pracy, na terenie kraju i zagranicy, za wynagrodzeniem w wysokości 7 500,00 zł. Podano, że pracownik będzie wykorzystywał samochód własny do celów służbowych.

Dowód: umowa o pracę z 01.06.2015 r., w aktach organu rentowego.

Zakres czynności na stanowisku ubezpieczonej określał 17 pozycji związanych z tym, że przedstawiciel handlowy to osoba, której głównym zadaniem jest sprzedaż jak największej ilości produktu lub usługi w jak najkrótszym czasie. Aby pracować efektywnie, należy stworzyć określony plan działania i wdrażać go w życie poprzez:

- 1) określenie grupy docelowej potencjalnych nabywców;
- 2) analizę rynku;
- 3) monitoring działań konkurencji;
- 4) działania zmierzające do pozyskiwania nowych klientów;
- 5) prezentację oferty produktu;
- 6) przygotowywanie umów dla klientów;
- 7) negocjacje warunków zawieranych transakcji;
- 8) realizację zamówień;
- 9) utrzymywanie dobrych relacji z klientem;
- 10) budowanie więzi z klientem;
- 11) prowadzenie rozmów handlowych;
- 12) powiększanie bazy klientów;
- 13) poszukiwanie nowych rynków sprzedaży;
- 14) odbywanie częstych podróży służbowych;
- 15) kształtowanie pozytywnego wizerunku firmy;
- 16) kompleksowe przygotowywanie ofert;

17) sprzedaż produktów.

Dowód: zakres czynności z 01.06.2015 r., w aktach organu rentowego.

Działalność płatnika w spornym okresie polegała na sprzedaży okien, drzwi, rolet, systemów osłonowych, zabezpieczeń i rzeczy związanych ze stolarką otworową.

W spornym okresie od 01.06.2015 r. do 07.08.2015 r. odwołująca się wykonywała na rzecz płatnika pracę jako przedstawiciel handlowy. Zajmowała się pozyskiwaniem klientów, sprzedażą wyrobów (okien i drzwi). Wykonywała prace biurowe i prace w terenie. Prace biurowe były wykonywane na wydzielonym stanowisku w siedzibie płatnika. W biurze byli też przyjmowani klienci. Pozostałe spotkania z klientami – osobami fizycznymi lub firmami – odbywały się w terenie.

Była to praca wymagająca dużej mobilności, wykonywana w różnych godzinach.

W ramach zatrudnienia ubezpieczona wykorzystywała swoją bazę danych, posiadaną jako przedsiębiorca prowadzący działalność w zakresie sprzedaży ubezpieczeń.

Odwołująca się załatwiała dla pracodawcy zamówienia o wartości nawet kilkudziesięciu tysięcy złotych, między innymi:

płatnik składek zawarł, w wyniku działań odwołującej, umowę współpracy z 20.04.2015 r. z (...) w B., na podstawie której zobowiązał się do montażu okien, żaluzji okiennych oraz drzwiowych i rolet wraz z materiałem. Umowę zawarto na okres od 20.04.2015 r. do 31.12.2015 r.

Dowód: umowa współpracy, k. 53-55 akt sąd.

Płatnik zawarł, również w wyniku działań odwołującej, umowę z 02.06.2015 r. z (...) w B., na podstawie której zobowiązał się do wykonania robót budowlanych związanych z budową szpitala w zakresie montażu okien i rolet, razem z materiałem. Umówiono się na wynagrodzenie w kwocie nie wyższej niż 23 000 € netto za wykonaną pracę. Umowę zawarto na okres 32 tygodni od 10.06.2015 r.

Dowód: umowa, k. 58-59 akt sąd.

Faktury wystawione w związku z wykonywaniem usług na rzecz (...) opiewały na kwoty:

- z 22.05.2015 r. – 8 913,70 € / 36 399,99 zł;

- z 30.06.2015 r. – 7 161,10 € / 30 000 zł;

- z 31.07.2015 r. – 7 603,37 € / 31 500 zł.

Dowód: faktury, k. 60-62 akt sąd.

Zainteresowana nie знаła ubezpieczonej przed zatrudnieniem. Poznała ją, ponieważ szukała przedstawiciela handlowego. Zatrudniła ją na podstawie umowy o pracę, ponieważ była zadowolona z rezultatów jej pracy, zwłaszcza z załatwionego kontraktu. Wszystkie nowe zamówienia w okresie zatrudnienia odwołującej się były rezultatem jej pracy. Kontrakty zapewnione płatnikowi przez odwołującą się świadczyły o opłacalności tego zatrudnienia.

Ubezpieczona podjęła pracę u płatnika, ponieważ była po rozwodzie i potrzebowała dodatkowych pieniędzy na utrzymanie siebie i rodziny – posiadała dzieci w wieku 21, 19 i 4 lat. Nie planowała kolejnego dziecka. Leczyła się hormonalnie, nie spodziewała się zajścia w ciążę. O ciąży dowiedziała się w lipcu albo sierpniu.

Okres zatrudnienia na podstawie umowy o dzieło z 01.04.2015 r. traktowany był przez strony jako okres próbny. Pracodawca chciał sprawdzić, czy zatrudnienie odwołującej się będzie opłacalne.

Odwołująca się ma wykształcenie wyższe w zakresie administracji. Przed założeniem działalności pracowała przez 17 lat jako pracownik banku.

Ubezpieczona zatrudniała pracownika w ramach swojej działalności, dlatego mogła wykonywać pracę na rzecz zainteresowanej.

Obecnie odwołująca się nie pracuje u płatnika, ponieważ nie dała rady pogodzić wychowywania dziecka z tym zatrudnieniem.

Dowód: - zeznania odwołującej się, k. 80v-81 akt sąd.;

- zeznania zainteresowanej, k. 81-82 akt sąd.;

- oferty cenowe, wyceny, zlecenia, oferty robocze, umowy i

kontrakty, k. 87-189 akt sąd.;

- listy obecności, w aktach organu rentowego.

Odwołująca się wykonywała wyjazdy służbowe w ramach delegacji udzielonej przez płatnika – 13.04.2015 r. do D., 14.05.2015 r. do L., 03.06.2015 r. do P., 05.06.2015 r. do B., 10.06.2015 r. do B., 12.06.2015 r. do L., 16.06.2015 r. do Z., 18.06.2015 r. do S., 22.06.2015 r. do B., 25.06.2015 r. do D., 02.07.2015 r. do P., 07.07.2015 r. do L., 10.07.2015 r. do D., 14.07.2015 r. do B., 21.07.2015 r. do S., 23.07.2015 r. do B., 01.08.2015 r. do S., 05.08.2015 r. do B., 06.08.2015 r. do P..

Jako cel delegacji wskazywano nawiązywanie i utrzymywanie stosunków handlowych.

Wyjazdy były wykonywane samochodem prywatnym odwołującej się.

Dowód: druki poleceń wyjazdu, w aktach organu rentowego.

Odwołująca się otrzymywała wynagrodzenie w umówionej wysokości.

Dowód: dowody wpłaty, potwierdzenia transakcji, w aktach organu rentowego.

Zainteresowana (zamawiający) zawarła umowę o dzieło z A. N. (wykonawcą) z 01.09.2015 r., obejmującą pozyskiwanie klientów na terenie kraju i zagranicy. Zakończenie dzieła nastąpiło 31.12.2015 r. Wykonawca otrzymał wynagrodzenie w kwocie 10 000 zł, po potrąceniu należnego podatku.

Dowód: umowa o dzieło z 01.09.2015 r., w aktach organu rentowego.

Na podstawie umowy z 01.09.2015 r. zainteresowana zatrudniła F. L. na czas określony od 01.09.2015 r. do 31.10.2015 r. w wymiarze 0,125 etatu na stanowisku pracownika administracyjnego za wynagrodzeniem w wysokości 220,00 zł.

Dowód: umowa o pracę z 01.09.2015 r., w aktach organu rentowego.

Sąd rozważył, co następuje.

Odwołanie okazało się zasadne.

Rozstrzygnięcia wymagało, czy organ rentowy zasadnie podważył prawidłowość i rzetelność zadeklarowanej przez płatnika składek za zatrudnionego pracownika podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 266 ze zm.), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają (...) osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami.

W myśl natomiast z art. 18 ust. 1 w zw. z art. 4 pkt 9 ustawy systemowej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych pracowników stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy.

Według art. 20 ust. 1 ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe (...).

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe pracowników stanowią więc wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężna świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych (art. 12 ust. 1 ustawy z 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1387 ze zm.).

Równocześnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 86 ust. 1 i 2 ustawy systemowej uprawniony jest do kontroli wykonywania zadań i obowiązków w zakresie ubezpieczeń społecznych przez płatników składek, która obejmuje m.in. prawidłowość i rzetelność obliczania, potrącania i opłacania składek oraz innych składek i wpłat, do których pobierania zobowiązany jest Zakład. W ramach tej kontroli Zakład uprawniony jest do zakwestionowania wysokości wynagrodzenia będącego podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa w rozumieniu art. 58 k.c., a w konsekwencji do ustalenia stosunku ubezpieczenia społecznego na ściśle określonych warunkach, będąc niezwiązanym nieważną czynnością prawną w całości lub w części (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 27.04.2005 r., II UZP 2/05, OSNP 2005/21/335).

W niniejszej sprawie organ rentowy nie kwestionował faktu zatrudnienia ubezpieczonej u płatnika składek, ani wymiaru zatrudnienia, a jedynie wynagrodzenie stanowiące podstawę wymiaru składek w miesiącach od czerwca do sierpnia 2015 r.

W myśl art. 58 § 1 i § 2 k.c., czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy, a ponadto nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Nie budzi przy tym wątpliwości, że strony stosunku prawnego mają prawo do kształtowania go zgodnie z zasadą swobody umów wyrażoną w art. 353¹ k.c., a więc według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Przepis art. 353¹ k.c. ma odpowiednie zastosowanie do stosunku pracy, zarówno wobec braku uregulowania normowanej nim instytucji w prawie pracy, jak też niesprzeczności z zasadami prawa pracy (por. art. 300 k.p.) Z kolei odpowiednie zastosowanie art. 58 k.c. pozwala na uściślenie, że postanowienia umowy sprzeczne z ustawą albo mające na celu jej obejście są nieważne, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, a sprzeczne z zasadami współżycia społecznego – nieważne bezwzględnie (por. uzasadnienie do uchwały Sądu Najwyższego z 27.04.2005 r., II UZP 2/05, OSNP 2005/21/335).

Nadmierne podwyższenie wynagrodzenia pracownika może być w zakresie prawa ubezpieczeń społecznych ocenione jako dokonane z zamiarem nadużycia prawa do świadczeń (por. wyrok Sądu Najwyższego z 04.08.2005 r., II UK 16/05 – OSNP 2006/11-12/191).

Ugruntowane jest stanowisko orzecznictwa, zgodnie z którym w powyższych granicach strony powinny respektować zarówno interes jednostkowy, jak i interes publiczny. Dlatego też postanowienia umów o pracę mogą być ocenione w świetle zasad współzycia społecznego jako nieważne. Dotyczy to m.in. wysokości wynagrodzenia, które powinno być należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, a równocześnie ekwiwalentne względem pracy. Umowa o pracę wywołuje bowiem nie tylko skutki między stronami, ale i szersze, m.in. w zakresie ubezpieczeń społecznych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 29.01.2013 r., III AUa 493/12, LEX nr 1280382). Dlatego też ustalenie rażąco wysokiego wynagrodzenia może być uznane za niezgodne z zasadami współzycia społecznego, jeśli jego celem jest uzyskanie korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 09.08.2005 r., III UK 89/05, LEX 182780).

Co do zasady wynagrodzenie za pracę powinno stanowić wartość godziwą, a także odpowiadać rodzajowi pracy, kwalifikacjom wymagany przy jej wykonywaniu i być ekwiwalentem za ilość i jakość świadczonej pracy.

Przepis art. 13 k.p. formułuje zasadę godziwości wynagrodzenia za pracę. Istotnym kryterium owej godziwości (sprawiedliwości) jest ekwiwalentność wynagrodzenia wobec pracy danego rodzaju, przy uwzględnieniu kwalifikacji wymaganych do jej wykonywania, jak też ilości i jakości świadczonej pracy (art. 78 k.p.). Chociaż ujęcie treści art. 13 k.p. w jego zdaniu 1 w kategorii „prawa” (do godziwego wynagrodzenia), a następnie – w zdaniu 2 – przykładowa jego konkretyzacja jako prawa do przynajmniej najniższego wynagrodzenia wskazuje, że „niegodziwa” będzie przede wszystkim płaca rażąco za niska, to nie wynika stąd, aby znamię „niegodziwości” nie mogło dotknąć również płacy rażąco za wysokiej (wyrok Sądu Najwyższego z 07.08.2001 r., sygn. akt I PKN 563/00, OSNP 2002/4/90).

W przywołanej wcześniej uchwale (II UZP 2/05) Sąd Najwyższy stwierdził ponadto, że na gruncie spraw ubezpieczeniowych godziwość wynagrodzenia – jedna z zasad prawa pracy (art. 13 k.p.) – zyskuje dodatkowy walor aksjologiczny; w prawie ubezpieczeń społecznych istnieje bowiem znacznie mocniejsza niż w prawie pracy bariera działania w ramach prawa, oparta na wymagającym ochrony interesie publicznym i zasadzie solidarności ubezpieczonych.

Przedmiotem sporu w rozpoznanej sprawie była wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne ubezpieczonej, wynikająca z umowy o pracę zawartej z płatnikiem składek, w której wskazano wynagrodzenie w wysokości 7 500 zł. Sam fakt zatrudnienia ubezpieczonej i wykonywania przez nią pracy w pełnym wymiarze, na umówionym stanowisku, nie był kwestionowany przez pozwanego.

Stan faktyczny sprawy sąd ustalił na podstawie całokształtu materiału dowodowego w postaci dokumentacji zgromadzonej w aktach organu rentowego, aktach postępowania i zeznań stron. Oparto się zwłaszcza na dokumentach w postaci księgi przychodów i rozchodów, umów dotyczących zatrudnienia poszczególnych osób przez płatnika, dokumentów ofertowych, zleceń, kontraktów i faktur, druków poleceń wyjazdu. Wszystkie te dokumenty zobrazowały wymiar obowiązków odwołującej się i korzyści uzyskiwane przez płatnika z jej zatrudnienia. Okoliczności te, a także motywację przy zatrudnieniu odwołującej się i zasadność wynagrodzenia określonego w umowie o pracę, potwierdziły zeznania zainteresowanej i ubezpieczonej. Sąd oparł się na zeznaniach stron, ponieważ były spójne i logiczne, a ponadto zgodne z pozostałym materiałem dowodowym sprawy. Organ rentowy nie zakwestionował zgromadzonych w sprawie dowodów (oprócz umowy o pracę w spornym zakresie) i nie przedstawił dowodów przeciwnych.

Dyplomy, certyfikaty, zaświadczenie przedłożone wraz z odwołaniem (k. 12-19 akt sąd.) dotyczą w dużej części okresu późniejszego, niż sporny, zatem sąd nie opierał na nich swoich ustaleń.

Całokształt materiału dowodowego i okoliczności sprawy doprowadził sąd do wniosku, że określenie podstawy wymiaru składek w spornym okresie na poziomie 7 500 zł miesięcznie było uzasadnione realiami stosunku pracy realizowanego przez zainteresowaną i ubezpieczoną.

Charakter pracy wykonywanej przez ubezpieczoną i zyski z jej pracy wynikające dla płatnika świadczą o tym, że wynagrodzenie w wysokości 7 500 zł należy uznać za adekwatne do pozostałych warunków zatrudnienia, a żadnym wypadku za wygórowane, tym bardziej za rażąco wygórowane

Tu zwłaszcza istotna była dokumentacja w postaci ofert, wycen, zleceń, kontraktów i faktur, pozwalająca ustalić, że oferty składane klientom, wartość zamówień i kontraktów opiewały na kwoty nawet po kilkadziesiąt tysięcy złotych. Poszczególne produkty warte były po kilka lub nawet kilkaset tysięcy złotych, zamówienia miały charakter zbiorczy i w sumie dawały kwoty nieraz pięciocyfrowe. Wszystkie nowe zamówienia, które przynosiły zyski płatnikowi w tamtym okresie, wynikały z zatrudnienia ubezpieczonej. Zainteresowana racjonalnie oceniła więc zatrudnienie odwołującej jako opłacalne.

Zakres czynności na stanowisku ubezpieczonej dotyczył całego procesu sprzedaży, od określania nabywców i analizy rynku, przez oferty i kontakt z klientem, aż po sprzedaż.

Praca była wielokrotnie wykonywana w ramach delegacji, w tym delegacji zagranicznych, podczas których odwołująca się miała kontakt z klientami.

Ubezpieczona, osoba z wyższym wykształceniem i doświadczeniem w sprzedaży, miała wystarczające kwalifikacje do tej pracy. Dodatkowym atutem była baza danych klientów, posiadana przez ubezpieczoną jako osobę wykonującą działalność gospodarczą.

Wysokość strat i zysków wykazanych w księdze przychodów i rozchodów nie świadczy o nieracjonalności zatrudnienia ubezpieczonej. W miesiącach, w których zatrudniana była odwołująca się, płatnik co do zasady odnotowywał zysk (od 3 445,07 zł w kwietniu do 6 929,20 zł w maju); we wrześniu, gdy praca odwołującej się przynosiła rezultaty, zysk był największy, wynosił ponad 11 720,11 zł. Poza tym wykazywana strata w działalności nie świadczy automatycznie o braku środków na działalność firmy.

Nie ma więc w niniejszej sprawie żadnych rażących okoliczności, które pozwalałyby na ingerencję w swobodę pracodawcy i pracownika przy negocjowaniu i ustaleniu wynagrodzenia.

Przed zawarciem umowy o pracę odwołująca się wykonywała taką samą pracę na podstawie umowy o dzieło za niższym wynagrodzeniem, jednak był to okres traktowany jako okres próbny, podczas którego zainteresowana chciała zorientować się, czy zatrudnienie wnioskodawczyni na umowę o pracę będzie opłacalne. Nie można więc traktować wynagrodzenia w tym okresie jako kryterium oceny stawki określonej od 01.06.2015 r. w umowie o pracę na czas nieokreślony.

Nie ma znaczenia to, odwołująca się nie wróciła do pracy u płatnika po urodzeniu dziecka. Wynikało to z tego, że po urodzeniu dziecka nie była w stanie dalej pracować. Sama zaś ciąża nie była wiadoma ani odwołującej się, ani płatnikowi w momencie zawierania umowy o pracę, jak wynika z niekwestionowanych zeznań stron.

Ponadto należy zauważyć, że na miejsce odwołującej się została zatrudniona kolejna osoba, za wynagrodzeniem w kwocie 10 000 zł, co świadczy o tym, że praca wykonywana przez ubezpieczoną była płatnikowi rzeczywiście potrzebna, a wynagrodzenie nie było zawyżone.

W świetle tych ustaleń, nie ma znaczenia spóźnienie przy zgłaszaniu odwołującej się do ubezpieczeń społecznych. Błąd ten nie wpływa na ocenę podstawy wymiaru składek, wynikającą z analizy obowiązków ubezpieczonej i ich znaczenia dla przychodów płatnika.

W swoim odwołaniu ubezpieczona zarzuciła także naruszenie przepisów postępowania administracyjnego. Sąd zauważa jednak, że w niniejszej sprawie nie może badać co do zasady prawidłowości decyzji organu rentowego w świetle przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. W postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych sąd zajmuje się naruszeniem prawa materialnego, a czyni to stosując przepisy k.p.c. Jeśli chodzi o uchybienia organu rentowego w zakresie postępowania administracyjnego, to są one istotne jedynie wtedy, gdy z powodu wad zaskarżona decyzja nie stanowi aktu administracyjnego. Taka sytuacja w przedmiotowej sprawie nie miała miejsca ponieważ decyzja posiada wszelkie elementy tego aktu administracyjnego wymienione w art. 107 § 1 k.p.a. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 28.05.2002 r., II UKN 356/01 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 14.01.2010 r., I UK 252/09).

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 477 § 2 k.p.c., orzeczono jak w punkcie I wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego (pkt II i III) orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265).